

๒.๔ แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) กรมส่งเสริมการเกษตร ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร โดยดำเนินการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตทางการเกษตร รวมทั้งอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นถิ่น และฟื้นฟูวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

❖ แนวทางการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๓ และมีการสำรวจข้อมูลอีกหลายครั้ง ได้แก่ ปี ๒๕๔๕ ปี ๒๕๔๗ ปี ๒๕๕๐ และ ปี ๒๕๕๘ เพื่อนำองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมารวบรวมและเผยแพร่ให้เกษตรกร ประชาชนทั่วไป และหน่วยงานภาคีเครือข่ายสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอาชีพการเกษตรของตนเองได้ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีแหล่งข้อมูลจากฐานข้อมูลภูมิปัญญาและเจ้าของภูมิปัญญาต่างๆ ให้เป็นระบบฐานข้อมูลเดียวกัน ขาดการจัดเก็บรายละเอียดข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์และเผยแพร่ใช้ประโยชน์ ทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการข้อมูลเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงในการพัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีภารกิจเชื่อมโยงภารกิจกับหน่วยงานอื่นที่มีข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ เพื่อสร้างคุณค่าองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ในการสร้างรายได้แก่ชุมชน การลดต้นทุนและเพิ่มรายได้ของเกษตรกรและประชาชนทั่วไป รวมทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษา รวบรวมและจัดทำระบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่เป็นระบบสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมอาชีพการเกษตร และพัฒนาต่อยอดสร้างองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรและประชาชนทั่วไป

๒. เพื่อสร้างความร่วมมือจากหน่วยงานที่รับผิดชอบงานภูมิปัญญาท้องถิ่น และภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรอย่างแพร่หลาย

แนวทางการดำเนินงาน

๑. ศึกษา ทบทวนข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น (ข้อมูลเดิม : ๒๕๔๓ – ปัจจุบัน)

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรได้ศึกษาทบทวนการสำรวจจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่ผ่านมา

ประเภทภูมิปัญญาฯ	๔,๐๕๕
๑. พืช	๑,๐๘๔
๒. ประมง/ปศุสัตว์/แมลงเศรษฐกิจ	๔๘๒
๓. ผลิตภัณฑ์และการแปรรูป	๑,๔๖๑
๔. การแพทย์แผนไทยและสมุนไพร	๒๘๔
๕. เครื่องมือเครื่องใช้ในทางการเกษตร	๕๖๘
๖. การจัดการดิน น้ำ และเกษตรกรรมยั่งยืน	๗๖
๗. วัฒนธรรมความเป็นอยู่ และอื่นๆ	๑๐๐

จำแนกตามภูมิภาค	๔,๐๕๕
ภาคเหนือ	๗๘๖
ภาคใต้	๕๔๗
ภาคตะวันออก	๒๓๔
ภาคตะวันตก	๒๘๓
ภาคกลาง	๒๓๓
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑,๙๗๒

๒. ออกแบบการปรับปรุงฐานข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จัดเก็บไว้มีการตรวจสอบปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและมีรายละเอียดของข้อมูลที่สมบูรณ์ สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ จึงได้มีการออกแบบการปรับปรุงฐานข้อมูลโดยการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๓. สำรวจ/ปรับปรุงและบันทึกข้อมูล เพื่อข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จัดเก็บไว้ มีการตรวจสอบและปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีการสำรวจข้อมูลใหม่

๔. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อให้มีรายละเอียดข้อมูลที่สมบูรณ์เหมาะสมในการไปเผยแพร่เพื่อใช้ประโยชน์

๕. กลั่นกรองข้อมูลเพื่อการใช้ประโยชน์ เพื่อคัดเลือกองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดเป็นนวัตกรรมที่สร้างคุณค่าและสร้างรายได้จากสินค้าและบริการที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน

๖. จัดเก็บข้อมูลในระบบงานฐานข้อมูล เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดเก็บข้อมูลและการสืบค้นหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรและประชาชนทั่วไป

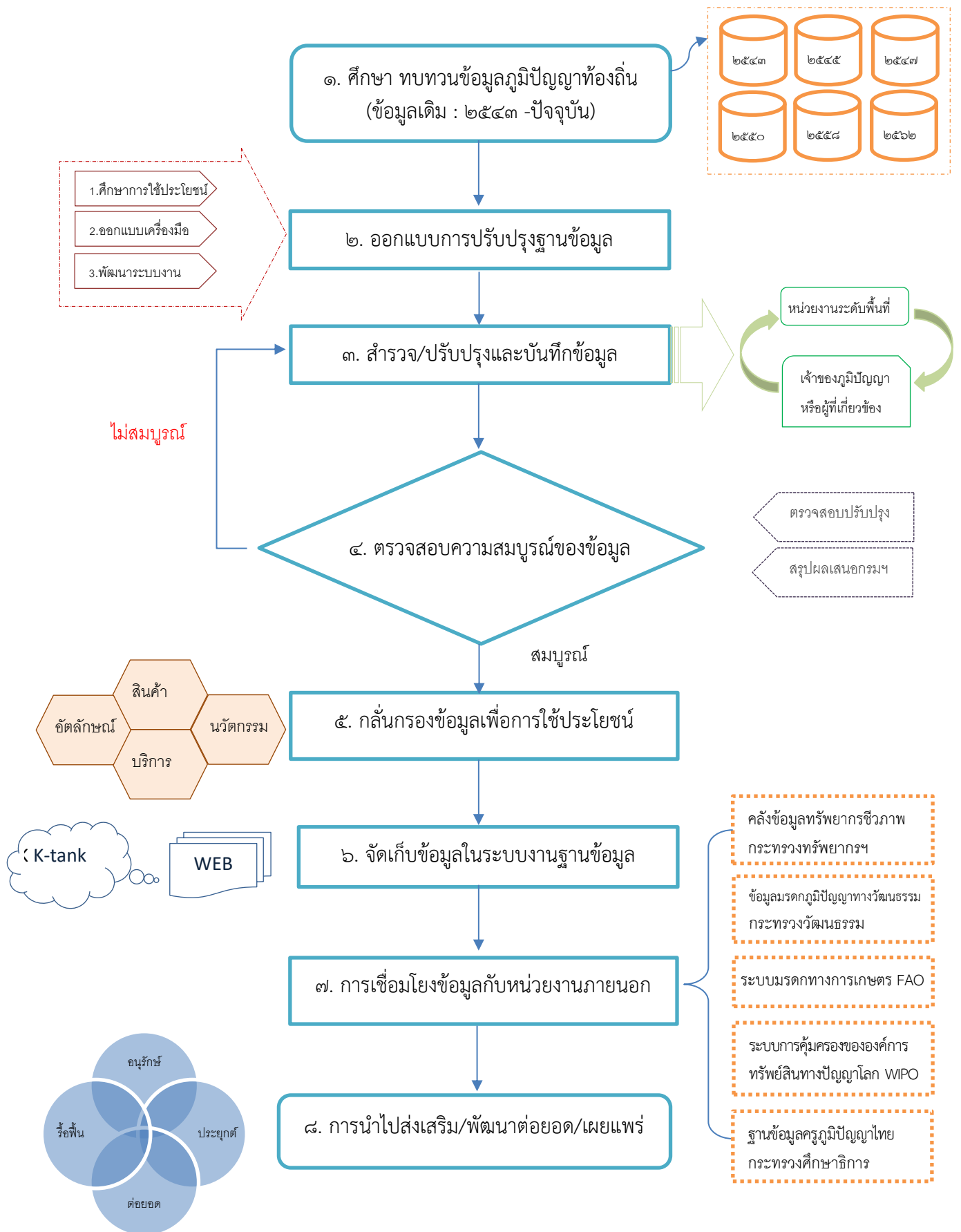
๗. การเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายนอก ในการอนุรักษ์ คุ้มครอง การรื้อฟื้นพัฒนาการส่งเสริมต่อยอดให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรและประชาชน

๘. การนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปส่งเสริม/พัฒนาต่อยอด/เผยแพร่ โดยมีแนวทางการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ ๔ ประการ คือ ๑) อนุรักษ์ ๒) รื้อฟื้น ๓) ประยุกต์ และ ๔) พัฒนาต่อยอด

แผนการดำเนินงาน	พ.ศ. ๒๕๖๓		พ.ศ. ๒๕๖๔			ผู้รับผิดชอบ
	ก.ค.-ก.ย.	ต.ค.-ธ.ค.	ม.ค.-มี.ค.	เม.ย.-มิ.ย.	ก.ค.-ก.ย.	
๑.ศึกษา ทบทวนข้อมูล	↔					กวพ.
๒.ออกแบบการปรับปรุงฐานข้อมูลภูมิปัญญา	↔					กวพ. ศสท.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๓.สำรวจ/ปรับปรุงข้อมูล		↔				จังหวัด/อำเภอ
๔.ตรวจสอบความสมบูรณ์			↔			กวพ.
๕.กลั่นกรองข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์			↔			กวพ.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๖.จัดเก็บข้อมูลในระบบงาน				↔		กวพ. ศสท.
๗.การเชื่อมโยงข้อมูล				↔	↔	กวพ.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๘.ส่งเสริม/พัฒนาต่อยอด				↔	↔	กรม/เขต/จังหวัด

กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร
กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระบวนการจัดการฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี ๒๕๖๓-๖๔

กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร
กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์